

J. WILCKE: *Kurantmønten 1726—1788*. 406 S. I Kommission hos G. E. C. Gads Forlag. Kbh. 1927.

Med dette tredie Arbejde om dansk Mønt i tidligere Tider har Forf. nu skildret Tiden 1588—1670 og 1726—1788, idet undertegnede Anmelder selv i sin Tid har givet en Fremstilling af Perioden 1671—1726. Man har dermed faaet vort Pengevæsen skildret gennem to Aarhundreder, og jeg tvivler ikke om, at Historieforskningen i de kommende Aar vil vide at værdsætte det Arbejde, Dr. Wilcke med saa stor Indsigt og beundringsværdig Interesse for Emnet har udført. Selvom Udgangspunktet for Forf. i det foreliggende Arbejde saavel som i de foregaaende har været det numismatiske og han derfor interesserer sig stærkere for Møntens Udseende end den vilde gøre, der ser Betydningen af Mønthistorien i en Skildring af Pengeomløbets Historie, er det dog ikke saaledes, at denne Side af Emnet er ganske forsømt. Nationaløkonomen, der læser Bogen, vil vel ikke føle sig helt tilfreds; han mærker, at den økonomiske Side af Mønthistorien kun er sekundær i Forf.s Interesse, men selv om saa er, faar han dog meget nyttigt at vide til Bedømmelse af Tidens møntpolitiske Anskuelser og til at faa et Indtryk af, hvorledes Pengeomløbet i Virkeligheden formede sig. — At gaa ind paa Enkeltheder i større Omfang er næppe her paa sin Plads, men det maa være mig tilladt her at gøre Indsigelse overfor visse Punkter i Bogen.

Paa Grundlag af hamborgske Noteringer for dansk Mønt og Sedler beregner Forf. Værdien af en dansk Rigsdaler til de forskellige Tider, alt efter om den erlagdes i Kroner, grov Kurant o. s. v. Jeg maa mene, at det vilde have været naturligere for den Del af den her omhandlede Periode, for hvilken der findes københavnske Noteringer paa Hamborg Banco, at lægge disse til Grund for en saadan Beregning eller i hvert Fald benytte dem som Korrektur overfor den hamborgske Notering.

Den meget omtalte Møntstrid mellem Hamborg og Danmark behandler Forf. naturligvis ret indgaaende, og hans Standpunkt er det, at Hamborg havde Uret, og ikke mindst støtter han sig i saa Henseende til, at den Valuering af dansk Mønt, som Hamborg gennemførte, var altfor lav i Forhold til den danske Mønts Sølvværdi. Jeg kan ikke dele dette Synspunkt; hvorfor skulde Hamborg sætte dansk Mønt i Forhold til sig egen efter Sølvindholdet? Ja, var det saaledes, at dansk Mønt skulde gaa i Hamborg jævnsides med hamborgsk,

J. WILCKE: *Kurantmønten 1726—1788*. 406 S. I Kommission hos G. E. C. Gads Forlag. Kbh. 1927.

Med dette tredje Arbejde om dansk Mønt i tidligere Tider har Forf. nu skildret Tiden 1588—1670 og 1726—1788, idet undertegnede Anmelder selv i sin Tid har givet en Fremstilling af Perioden 1671—1726. Man har dermed faaet vort Pengevæsen skildret gennem to Aarhundreder, og jeg tvivler ikke om, at Historieforskningen i de kommende Aar vil vide at værdsætte det Arbejde, Dr. Wilcke med saa stor Indsigt og beundringsværdig Interesse for Emnet har udført. Selvom Udgangspunktet for Forf. i det foreliggende Arbejde saavel som i de foregaaende har været det numismatiske og han derfor interesserer sig stærkere for Møntens Udseende end den vilde gøre, der ser Betydningen af Mønthistorien i en Skildring af Pengeomløbets Historie, er det dog ikke saaledes, at denne Side af Emnet er ganske forsømt. Nationaløkonomen, der læser Bogen, vil vel ikke føle sig helt tilfreds; han mærker, at den økonomiske Side af Mønthistorien kun er sekundær i Forf.s Interesse, men selv om saa er, faar han dog meget nyttigt at vide til Bedømmelse af Tidens møntpolitiske Anskuelser og til at faa et Indtryk af, hvorledes Pengeomløbet i Virkeligheden formede sig. — At gaa ind paa Enkeltheder i større Omfang er næppe her paa sin Plads, men det maa være mig tilladt her at gøre Indsigelse overfor visse Punkter i Bogen.

Paa Grundlag af hamborgske Noteringer for dansk Mønt og Sedler beregner Forf. Værdien af en dansk Rigsdaler til de forskellige Tider, alt efter om den erlagdes i Kroner, grov Kurant o. s. v. Jeg maa mene, at det vilde have været naturlligere for den Del af den her omhandlede Periode, for hvilken der findes københavnske Noteringer paa Hamborg Banco, at lægge disse til Grund for en saadan Beregning eller i hvert Fald benytte dem som Korrektur overfor den hamborgske Notering.

Den meget omtalte Møntstrid mellem Hamborg og Danmark behandler Forf. naturligvis ret indgaaende, og hans Standpunkt er det, at Hamborg havde Uret, og ikke mindst støtter han sig i saa Henseende til, at den Valuering af dansk Mønt, som Hamborg gennemførte, var altfor lav i Forhold til den danske Mønts Sølvværdi. Jeg kan ikke dele dette Synspunkt; hvorfor skulde Hamborg sætte dansk Mønt i Forhold til sig egen efter Sølvindholdet? Ja, var det saaledes, at dansk Mønt skulde gaa i Hamborg jævnsides med hamborgsk,

var det maaske naturligt at valuere efter Sølvindholdet, men netop dette ønskede man ikke fra hamburgersk Side; ganske naturligt blev det derfor de Kurser, som fremgik af Betalingsbalancen, der kom til at lægges til Grund for Valueringen, og jeg kan ikke se rettere, end at der er en Sammenhæng mellem Valueringen, der tilsyneladende er for lav, og saa den Omstændighed, som Forf. selv nævner, at Sølv her i Danmark ikke kunde købes til en lavere Pris end 12 Rd. pr. Mark fin. Da det nu samtidig paastaas, at en væsentlig Del af den nye hamburgerske Mønt sloges af omsmeltet dansk, tyder alt paa, at Betalingsforholdene mellem Hamborg og Danmark paa det daværende Tidspunkt var saaledes, at Mønten gik til Hamborg, hvorfor ogsaa en Valuering af dansk Mønt her under dens Metalværdi var berettiget.

Endnu et Punkt: Jeg har tidligere hævdet, at de i 1713 udstedte autoriserede Pengesedler havde deres Forbillede i Frankrig. Forf. mener, at Forbilledet nærmest maa søges i de thor Møhlenske Pengesedler af 1695, der ogsaa autoriseredes. Dette er sikkert ikke rigtigt; Sedlerne af 1713 ligner de franske Sedler paa saa mange Punkter, som f. Eks. ved Bestemmelsen om, i hvilket Forhold Mønt og Sedler skulde gaa indbyrdes, at der næppe kan være Tvivl om, hvor Forbilledet er at søge. At Sedlerne af 1713 kaldes autoriserede ligesom Sedlerne af 1695, siger i denne Forbindelse intet — ud fra Datidens Opfattelse maatte vel ethvert Omsætningsmiddel autoriseres af Øvrigheden, der havde Eneret paa Slagning af Mønt.

Axel Nielsen.

G. WESTIN SILVERSTOLPE: *Svenskt näringsliv i tjugonde seklet*. Stockholm. Kooperativa Förbundets Bokförlag 1927. 197 Sider. Pris Kr. 3.25.

Nærværende Bog supplerer samme Forfatters tidligere udsendte „Nationaløkonomi for alle“ (for nylig oversat til Dansk). Den giver paa knap 200 Sider en kort Oversigt over det svenske Næringsliv, beregnet for en bredere Læsekreds. I Sammenligning med de større Lærebøger over samme Emne giver den selvfølgelig færre Detailler, men paa den anden Side giver den en dybere Forestilling om den dybere økonomiske Sammenhæng, som sammenbinder Landets naturlige Hjælpemidler med dets Arbejdskraft og Kapital. Bogen er illustreret med en Del Kort, som viser de forskellige Næringsgrenes geografiske Udbredelse, ligesom der findes adskillige statistiske Tabeller (med Angivelse af den Kilde, hvorfra Tallene er uddraget). Ved